

Dr. Safet Kuduzović
VODIČ ZA MUSLIMANSKU PORODICU
KNJIGA 2

Izdavač: Autor

Šerijatska recenzija: mr. Elvedin Pezić
kurra hfz. Dževad Gološ, prof.
Amir Durmić, prof.

Lektura: Sumeja Đurić, prof.

DTP: Senad Redžepović

Dizajn korica: Nihad Silić

Tiraž: 500

Kontakt: info@islamske-knjige.com
(BiH) 00387 62 311 101
(EU) 0031 617 972 659

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Sarajevo

28-4
28-45-055.2

KUDUZOVIĆ, Safet
Vodič za muslimansku porodicu : enciklopedija pitanja i odgovora. Knj. 2 /
Safet Kuduzović. - Sarajevo : autor, 2018. - 685 str. ; 25 cm

Bibliografija i bilješke uz tekst.

ISBN 978-9926-456-36-8

COBISS.BH-ID 25842438

Dr. Safet Kuduzović

ENCIKLOPEDIJA PITANJA I ODGOVORA

VODIČ

ZA MUSLIMANSKU PORODICU

- KNJIGA 2 -

Sarajevo, 2018.

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

Uzvišeni Allah kaže:

﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣١﴾﴾

“Reci: ‘Ako Allaha volite, mene slijedite, i vas će Allah voljeti i grijehе vam oprostiti!’, a Allah prašta i samilostan je.” (Alu Imran, 31)

﴿فَسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧﴾﴾

“Pitajte učene, ako vi ne znate.” (El-Enbija, 7)

﴿الرَّحْمَنُ فَسْأَلْ بِهِ خَيْرًا ﴿٥٩﴾﴾

“On je Svemilosni, i o Njemu pitaj učenog.” (El-Furkan, 59)

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *“Zašto nisu pitali ako nisu znali, lijek za neznanje leži u pitanju.”* (Ebu Davud)

Aiša, majka vjernika, rekla je: *“Allah se smilovao ensarijkama! Stid ih nije spriječio da pitaju o vjeri i poduče se.”* (Muslim)

Mudžahid b. Džebr rekao je: *“Dvojica se neće podučiti: stidljivi i oholi.”* (El-Buhari)

Omer b. Abdulaziz rekao je: *“O svemu sam naučio ponešto, osim onoga o čemu sam se stidio pitati. Ostario sam, a to ne znam.”* (Ibn Abdulberr)

Učenjaci su govorili: *“Lijepo postavljeno pitanje pola je znanja.”* (Ibn Hadžer)

Ez-Zuhri je rekao: *“Znanje je velika riznica, a ključ te riznice jeste pitanje.”* (Ed-Darimi)

UVOD

Zahvala pripada Uzvišenom Allahu, samo Njega obožavamo i samo od Njega pomoć tražimo, Njemu se utječemo od zla naših duša i loših djela. Koga Svevišnji Allah uputi, niko ga u zabludu ne može odvesti, a koga On u zabludu odvede, niko ga na Pravi put ne može uputiti. Svjedočimo da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, Njegov rob i poslanik.

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٠٢﴾﴾

“O vjernici, bojte se Allaha istinskom bogobojaznošću i umirite samo kao muslimani.”¹

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَجِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً ؕ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ ؕ وَالْأَرْحَامَ ؕ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ﴿٧١﴾﴾

“O ljudi, bojte se Gospodara svoga, koji vas od jednog čovjeka stvara, i od njega je suprugu njegovu stvorio i od njih dvoje mnoge muškarce i žene rasijao. I Allaha se bojte s imenom čijim jedni druge molite, i rodbinske veze ne kidajte, jer Allah, zaista, stalno nad vama bdi.”²

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٧٠﴾ يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ؕ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٧١﴾﴾

“O vjernici, bojte se Allaha i govorite samo istinu, On će vas za vaša dobra djela nagraditi i grijehе vam oprostiti. A onaj ko se

¹ Alu Imran, 102.

² En-Nisa, 1.

Allahu i Poslaniku Njegovom bude pokoravao, postići će ono što bude želio.”³

“Uistinu, najljepši govor jeste Allahov govor, a najbolja uputa jeste Muhammedova uputa. Najgore su stvari novotarije, a svaka je novotarija zabluda.”⁴

Za šerijatskog obaveznika ne postoji veća dužnost od uspostavljanja principa istinske vjere i robovanja Svevišnjem Stvoritelju, što je, ustvari, primarni cilj stvaranja čovjeka. Uzvišeni Allah kaže:

﴿ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾ ﴾

“A džine i ljude stvorio sam samo zato da Me obožavaju.”⁵

Uzvišeni Allah počastio je čovjeka i uzdigao ga na najveće stepene, što nije slučaj s većinom ostalih stvorenja. Uzvišeni Allah kaže:

﴿ وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ ﴿٧٠﴾ ﴾

“Mi smo sinove Ademove, doista, odlikovali.”⁶

Za prosperitet i uređenje jakog društva, pored ispravnog vjerovanja u Allaha i robovanja samo Njemu, potrebno je izgraditi zdravu porodicu koja predstavlja garanciju opstanka ljudskog roda na Zemlji. Porodici, kao osnovnoj jedinki društva, neophodno je posvetiti adekvatnu pažnju jer samo u okrilju uređene porodice moguće je odgojiti uzorite potomke koji će svoj život temeljiti na visokim islamskim vrijednostima i tako nastaviti misiju izgradnje zdravog i pravednog društva, u kojem će svi njegovi članovi biti ravnopravni i uživati u plodovima svoga zalaganja i blagostanja koje Allah daje takvim zajednicama. Ukoliko izostane adekvatna briga o porodici, tada

³ El-Ahzab, 70–71.

⁴ Ovo je prijevod tzv. *hutbetul-hadža*, odnosno uvodni dio hutbe kojim je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, počinjao svoj govor u raznim prilikama. Muslim, 6/127–128; En-Nesai, 1/452–453, br. 1105; Ebu Davud, 2/103, br. 1089; Ahmed, 1/432.

⁵ Ez-Zarijat, 56.

⁶ El-Isra, 70.

ljudska zajednica doživljava moralni, društveni i vjerski krah.

Muslimanska porodica može biti funkcionalna samo ako se njeni članovi pouče vjerskim propisima i primijene ih u svome životu. Načini stjecanja vjerskog znanja mnogobrojni su, a svaki od tih načina ima svoje posebnosti. Ljudi su oduvijek koristili pitanja i odgovore kao efikasan i brz načina saznavanja i spoznaje. Čovjek može biti učitelj ili učenik. Omer b. Hattab rekao je: “Ko je naučio, neka druge podučava, a ko ne zna, neka pita.”⁷ Ibn Šihab ez-Zuhri rekao je: “Znanje je riznica, a njen ključ je pitanje.”⁸

Lijepo postavljeno pitanje ima presudnu ulogu u tome da li će onaj koji postavlja pitanje dobiti zadovoljavajući odgovor ili neće. Islamski učenjaci, kao Vehb b. Munebbih, Sulejman b. Jesar i Sulejman b. Musa, govorili su: “Lijepo postavljeno pitanje predstavlja pola znanja.”⁹ Ibn Abbas je rekao: “Nikada nisam upitan o nečemu a da nisam (na osnovu pitanja) znao da li je onaj ko je postavio pitanje učen ili nije.”¹⁰ Kada bi neko Zejdu b. Eslemu postavio zamršeno i nejasno pitanje, on bi mu rekao: “Idi i nauči kako se postavlja pitanje, pa kada naučiš, onda pitaj.”¹¹

Autor

Sarajevo,

20. 7. 1439. h. g. / 7. 4. 2018. god.

⁷ Ibn Abdulberr, *Džamii bejanil-ilm*, 1/379, br. 532.

⁸ Ed-Darimi, 1/92, br. 549; Ebu Nuajm, *Hil'jetul-evlija*, 3/363; El-Hatib, *El-Fekihu vel-mutefekkih*, 2/62, br. 694; Ibn Abdulberr, *Džamii bejanil-ilm*, 1/379, br. 534; El-Bejheki, *El-Medhal*, 2/10, br. 429, sa ispravnim lancem prenosilaca. Citirana izjava je prenesena kao hadis Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ali je njena autentičnost u toj formi krajnje sporna. Vidjeti: *Mizani-itidal*, 2/8; *El-Mugni*, 1/24 (*El-Ihja*); *El-Mekasidul-hasena*, str. 460; *Kešful-hafa*, 2/85; *Esnel-metalib*, str. 289; *Es-Silsiletud-daifa*, 1/447.

⁹ Ibn Abdulberr, *Džamii bejanil-ilm*, 1/382, br. 544; *Tarihu Dimešk*, 22/384. Citirana izjava je prenesena kao hadis Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ali sa neispravnim lancem prenosilaca. Vidjeti: *Sijeru a'lamin-nubela*, 5/534; *El-Mekasidul-hasena*, str. 132–134.

¹⁰ Ibn Ebu Šejba, 5/313, 26405; El-Hatib, *El-Fekihu vel-mutefekkih*, 2/64, br. 701, sa ispravnim lancem prenosilaca.

¹¹ El-Hatib, *El-Fekihu vel-mutefekkih*, 2/65, br. 702.

O METODOLOGIJI PISANJA KNJIGE

U drugom tomu *Vodiča za muslimansku porodicu* analizirana su pitanja zekata, dženaze, posta i hadža. U prvom tomu knjige *Vodič za muslimansku porodicu* opširnije je predstavljena metodologija pisanja ovoga djela i, budući da je između izdavanja prvog i drugog toma prošlo oko godinu dana, ukratko ćemo spomenuti osnovne metode koje su korištene u pisanju ovog djela, a nešto detaljnija objašnjenja mogu se pročitati u prvom dijelu.

Prvo: Odgovarajući na postavljena pitanja, navodio sam prvo kur'anske, a potom hadiske dokaze, spominjući stepen vjerodostojnosti svakog hadisa. Ocjene predanja uzimao sam od vrhunskih hadiskih stručnjaka iz prvih i potonjih generacija.

Drugo: Sve navedene dokaze uzimao sam iz originalnih zbirki i djela. Ako se pak radilo o prenošenju iz sporedne hadiske zbirke, ili sažetka, ili djela u kojem su navedeni hadisi iz različitih hadiskih zbirki, tada sam spomenuo originalnu zbirku prije broja sveska i stranice, a zatim sam u zagradi naveo iz kojeg je djela preuzeto dotično predanje. U nekoliko situacija koristio sam različita izdanja istog djela.

Treće: Posebna pažnja prilikom davanja odgovora na pitanja posvećena je konsenzusu islamskih učenjaka, jer je on verificirani i legitimni vjerski izvor kod učenjaka ehli-sunnetskih pravnih usmjerenja.

Četvrto: Neki su odgovori dati u opširnijoj formi i detaljnije argumentirani, dok su drugi argumentirani bez posebnog detaljiziranja, a treći su dati u sažetoj formi sa fokusom na sami propis. Razlog za ovakav pristup jeste činjenica da određena pitanja izazivaju brojne nejasnoće i kompleksnija su od drugih, stoga je na takva pitanja bilo neophodno dati detaljniji odgovor, dok je za druga pitanja bilo dovoljno ukratko navesti suštinu propisa.

Peto: Knjiga je prožeta komparativnim fikhom i mišljenjima eminentnih učenjaka iz svih generacija, bez osvrta na njihovo mezhepsko opredjeljenje.

Šesto: Ako određenu predaju bilježe El-Buhari i Muslim ili jedan od njih, uglavnom sam se ograničio na njihove hadiske zbirke, u protivnom sam detaljnije valorizirao hadis i njegovu autentičnost, budući da se korist ne može ostvariti ako prihvatimo sva predanja, ne provjeravajući jesu li ispravna i autentična ili slaba.

Sedmo: Kako se veliki broj navedenih hadisa spominje u hadiskim zbirkama u različitim verzijama, smatrao sam da je dovoljno navesti odgovarajuću verziju, ne ukazujući na proširene ili sažete forme hadisa.

Osmo: U fusnotama se ponekad pored izvora nalaze kratka objašnjenja osnovnog teksta ili određenih izraza, što će čitateljima otkloniti eventualne nejasnoće i dati šire informacije o određenim pitanjima, izrazima ili izvorima.

Deveto: Što se tiče napomena koje su navedene na kraju odgovora, radi se o dodatnim propisima, pojašnjenjima ili eventualnim greškama koje nisu zasebno tretirane, već je, jednostavno, ukazano na propis o određenom pitanju.

Deseto: Reference u bilješkama uglavnom sam započinjao s “vidjeti” kada se radi o doslovnom prenošenju, prijevodu, a ponekad i s “uporediti” kada je riječ o prenošenju citata u skraćenoj formi ili formuliranju na poseban način, pazeći na kontekst koji se razumije iz riječi autora tog djela, tako da cilj i smisao njegovih riječi ostanu nepromijenjeni.

Jedanaesto: Na kraju knjige nisam navodio korištenu literaturu, što je bio običaj u ranijim djelima, iz razloga što će djelo biti štampano u više dijelova, tako da će na kraju zadnjeg toma biti navedena cjelokupna bibliografija.

Dvanaesto: U odabiru prioritetnijeg mišljenja prevashodno se

gledalo na argumente i stepen njihove autentičnosti. Odabrana mišljenja nisu neprikosnovena i svakako su podložna diskusiji. Shodno tome, nikoga ne obavezujemo da slijedi odabrana mišljenja.

Trinaesto: Na kraju ovih napomena, a po uzoru na riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: “*Nije zahvalan Allahu onaj ko ne zahvaljuje ljudima*”¹², upućujem riječi zahvalnosti svima koji su na bilo koji način pomogli u realizaciji ovog skromnog djela, a posebno se zahvaljujem recenzentima uvaženom mr. Elvedinu Peziću, Amiru Durmiću, prof., i kurra hفز. Dževadu Gološu, prof.

Isto tako, srdačno se zahvaljujem udruženju “Hidžra” iz Holandije koje je preuzelo štampanje i distribuciju ovog djela, kao i druge poslove koji se tiču pripreme knjige za štampu. Molim Uzvišenog Allaha da obilato nagradi članove ovog udruženja i pomogne ih u radu za islam!

¹² Et-Tirmizi, 4/339, br. 1954; Ebu Davud, 4/256, br. 4811; Ahmed, 2/295; El-Buhari, *El-Mufred*, 85/218; Et-Tajalisi, 4/232, br. 2613; Vekia, *Ahbarul-kudah*, 3/38; Ibn Hibban, 8/198, br. 3407; Et-Taberani, *El-Kebir*, 1/195, br. 519; Ebu Nuajm, 7/165; El-Bejheki, *El-Adab*, 160/252, i *Šuabul-iman*, 6/516, br. 9117; El-Begavi, *Šerhus-sunna*, 13187, br. 3610. Imam Et-Tirmizi i šejh El-Albani ovo su predanje ocijenili ispravnim. Vidjeti: *Es-Silsiletus-sahiha*, 1/776; *Sahihul-edebil-mufred*, str. 99.

ZEKAT

UVOD

Islamski propisi predstavljaju za vjernike suštu korist i plodovi praktične primjene islama moraju biti vidljivi još na ovom svijetu, prije ahireta. Iako određeni ibadeti zahtijevaju ulaganje velikog truda ili dio imetka, korist i blagodat tog ibadeta vraća se prevashodno na onoga ko ga izvršava. Ova je činjenica izražena u svim ibadetima, naročito zekatu. Zekat je propisan radi čišćenja imetka i njegovog pospješivanja, iako djelovalo da zekat umanjuje čovjekovu imovinu.¹³ Ebu Hurejra prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Sadaka ne može umanjiti imetak.*”¹⁴

Zekat je, prema većini islamskih učenjaka, propisan nakon Hidžre. Neki učenjaci smatraju da je zekat propisan druge godine po Hidžri, prije propisivanja ramazanskog posta.¹⁵

Uzvišeni Stvoritelj, naređujući Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da uzima zekat od svojih sljedbenika, kaže:

﴿ خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ ﴾ (١٣)

“Uzmi od dobara njihovih zekat, da ih njime očistiš i unaprijediš, i moli za njih.”¹⁶

U ovom ajetu jasno se i nedvosmisleno ukazuje na to da davanjem zekata šerijatski obaveznik čisti svoj imetak i unapređuje ga. Plemeniti Stvoritelj pohvalio je vjernike koji daju zekat, kazavši:

¹³ Vidjeti: Ibn Mulekkin, *El-I'lam*, 5/7.

¹⁴ Muslim, 1042/2588.

¹⁵ Vidjeti: *Fethul-Bari*, 3/313.

¹⁶ Et-Tevba, 103.

﴿ وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴾ (٧١)

“A vjernici i vjernice prijatelji su jedni drugima: traže da se čine dobra djela, a od nevaljalih odvrćaju, i molitvu obavljaju i zekat daju, i Allahu i Poslaniku Njegovom se pokoravaju. To su oni kojima će se Allah, sigurno, smilovati. Allah je doista silan i mudar.”¹⁷

S druge strane, onome ko bude izbjegavao ovu obavezu ili zbog pretjeranog tvrdičluka ili iz drugog razloga, Zakonodavac je zaprijetio bolnom kaznom. Svevišnji Allah kaže:

﴿ وَالَّذِينَ يَكْتُمُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يَفْقَهُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأَبْشِرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴾ (٣٤) يَوْمَ يُحْمَى عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوَى بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ هَذَا مَا كَنَزْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴾ (٣٥)

“Onima koji zlato i srebro gomilaju i ne troše ga na Allahovom putu – navijesti bolnu patnju. Na Dan kad se ono u vatri džehennemskoj bude usijalo, pa se njime čela njihova i slabine njihove i leđa njihova budu žigosala. Ovo je ono što ste za sebe zgrtali; iskusite zato kaznu za ono što ste gomilali!”¹⁸ Imetak na koji se daje zekat ne tretira se nagomilanim imetkom¹⁹ čijim vlasnicima Uzvišeni Allah prijeti u prethodnom ajetu, bez obzira na to koliko imetak bio vrijedan. Imam Ibn Bettal u vezi s tim navodi konsenzus učenjaka.²⁰ Ummu Selema prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Imetak koji dostigne visinu nisaba²¹ te se na njega dadne

¹⁷ Et-Tevba, 71.

¹⁸ Et-Tevba, 34–35.

¹⁹ Vidjeti: El-Kurtubi, *El-Džamii li ahkamil-Kur'an*, 8/118.

²⁰ Vidjeti: Ibn Bettal, *Šerhu Sahihil-Buhari*, 3/405.

²¹ Nisab je količina imetka koja, shodno odredbi Zakonodavca, podliježe zekat.

*zekat, ne smatra se nagomilanim imetkom.*²² Ibn Omer je upitan šta se smatra nagomilanim imetkom, pa je rekao: “*Imetak na koji se ne daje zekat.*”²³ Imam El-Buhari u svome je *Sahihu* naslovio poglavlje: “*Imetak na koji se daje zekat ne smatra se nagomilanim*”.²⁴ Ibn Omer prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Kada ljudi prestanu davati zekat, Allah će im uskratiti kišu, a da nije stoke, ne bi im pala kiša.*”²⁵

²² Ebu Davud, 2/97, br. 1564; Ed-Darekutni, 2/90, br. 1933. Imam En-Nevevi i šejh El-Albani ovo su predanje ocijenili dobrim. Vidjeti: *El-Medžmua*, 6/11; *Es-Silsiletus-sahiha*, 2/100–102; *Sahihul-džamia*, 2/978.

²³ Malik, 1/256, br. 597; Abdurrezzak, 4/107, br. 7141, 7144, sa ispravnim lancem prenosilaca. Vidjeti: *Es-Silsiletus-sahiha*, 2/103.

²⁴ Vidjeti: *Umdetul-kari*, 8/254.

²⁵ Ibn Madža, 2/1332, br. 4019; El-Hakim, 4/583, br. 8623. Imam El-Hakim, Ez-Zehebi i El-Albani ovu predaju smatraju ispravnom. Vidjeti: *Es-Silsiletus-sahiha*, 1/216.

PROPIS ZEKATA I STATUS OSOBE KOJA GA USKRAĆUJE

↳ **Pitanje:** Zašto musliman mora davati zekat?

Odgovor: Vjerniku je dužnost pokoriti se Allahovim naredbama, bez obzira na to da li dokućio mudrost Njegovih propisa ili ne. Nije sporno upitati o mudrosti određenog propisa, ali ne s ciljem izbjegavanja izvršavanja propisane obaveze ukoliko se ne dođe do željenog odgovora. Samo Uzvišeni Allah zna pravu mudrost propisivanja zekata, a nama su otkrivene neke od tih mudrosti.

Prvo, davanjem zekata vjernik se odaziva kur'anskoj naredbi i time zaslužuje veliku nagradu. Svevišnji Allah kaže:

﴿ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٤٣﴾ ﴾

“Molitvu obavljajte i zekat dajte i zajedno sa onima koji molitvu obavljaju i vi obavljajte!”²⁶

U drugom ajetu Sveznajući kaže:

﴿ إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنِ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَىٰ أُولَٰئِكَ أَن يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿١٨﴾ ﴾

“Allahove džamije održavaju oni koji u Allaha i u onaj svijet vjeruju i koji molitvu obavljaju i zekat daju i koji se nikoga osim Allaha ne boje; oni su, nadati se, na Pravome putu.”²⁷

Obećavajući nagradu onima koji izvršavaju obavezu zekata, Plemeniti kaže:

²⁶ El-Bekara, 43.

²⁷ E-Tevba, 18.

﴿ إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴾^(٢٧٧)

“One koje vjeruju i čine dobra djela i molitvu obavljaju i zekat daju čeka nagrada kod Gospodara njihova; i ničega se oni neće bojati i ni za čim oni neće tugovati.”²⁸

Drugo, davanjem zekata vjernik iskazuje zahvalnost Milostivom Allahu na blagodatima imetka. Uzvišeni kaže:

﴿ وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِن كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ ﴾^(٧)

“I kad je Gospodar vaš objavio: ‘Ako budete zahvalni, Ja ću vam, zacijelo, još više dati; budete li nezahvalni, kazna Moja doista će stroga biti.’”²⁹ Davanjem zekata šerijatski obaveznik zahvaljuje se Gospodaru na blagodatima. Smisao ove zahvale sadržan je u svim ibadetima, tjelesnim i materijalnim, jer je Uzvišeni Allah podario čovjeku blagodat tijela i imetka pa je dužnost zahvaliti se Allahu na tim blagodatima.

Treće, zekat čisti od grijeha. Uzvišeni kaže:

﴿ خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴾^(١٣)

“Uzmi od dobara njihovih zekat, da ih njime očistiš i blagoslovljenim ih učiniš, i dovi za njih, dova tvoja će ih, sigurno, smiriti. A Allah sve čuje i sve zna.”³⁰ U komentaru citiranog ajeta šejhul-islam Ibn Tejmijja kaže: “Zekat čisti čovjeka od grijeha.”³¹ Muaz b. Džebel prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

²⁸ El-Bekara, 277.

²⁹ Ibrahim, 7.

³⁰ Et-Tevba, 103.

³¹ Vidjeti: *Medžmuu fetava*, 15/387.

“Sadaka poništava grijeha kao što voda gasi vatru.”³² Ako dobrovoljna sadaka gasi grijeha, kakav je onda slučaj s propisanom sadakom, tj. zekatom?

Četvrto, vjernik se davanjem zekata oslobađa tvrdičluka. Imam Ebu Bekr el-Kasani kaže: “Davanjem zekata čovjek se čisti od grijeha i navikava sebe na darežljivost i plemenitost, a odstranjuje od sebe tvrdičluk i škrtost, jer je duša čovjeka po svojoj prirodi sklona tvrdičluku.”³³ Uzvišeni Stvoritelj zaprijetio je onima koji škrtare, rekavši:

﴿وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرًا لَّهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخُلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٨٠﴾﴾

“Neka oni koji škrtare u onome što im Allah iz obilja Svoga daje nikako ne misle da je to dobro za njih; ne, to je zlo za njih. Na Sudnjem danu bit će im o vratu obješeno ono čime su škrtari-li, a Allah će nebesa i Zemlju naslijediti; Allah dobro zna ono što radite.”³⁴

Peto, zekatom se čisti imetak. U vjerodostojnom hadisu u kojem Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjuje svojoj porodici uzimanje zekata, zekat je nazvan “prljavštinom”³⁵ ljudi³⁶, što ukazuje na to da je iz imetka odstranjeno ono što umanjuje njegovu vrijednost. Uzvišeni Allah kaže:

﴿يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُرِي الصَّدَقَاتِ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ ﴿٧٦﴾﴾

³² Et-Tirmizi, 5/13, br. 2621; Ahmed, 5/248; Ibn Madža, 2/1408, br. 4210. Imam Et-Tirmizi i El-Albani ovu su predaju ocijenili ispravnom. Vidjeti: *Irvaul-galil*, 2/138.

³³ Vidjeti: *Bedaius-sanaia*, 2/77.

³⁴ Alu Imran, 180.

³⁵ Zekat je nazvan prljavštinom zato što se njime čisti ostali imetak, on je poput prljave vode nakon pranja odjeće. Uzvišeni Allah kaže: “Uzmi od dobara njihovih zekat, da ih njime očistiš i blagoslovljenim ih učiniš.” Što se šerijatskog obaveznika tiče, on je davanjem zekata uradio jedno od najvrednijih djela i ispunio jedan od ruknova islama. Vidjeti: Ibn Usejmin, *Medžmuu fetava*, 18/461–462.

³⁶ Muslim, 414/1072.

“Allah uništava kamatu, a unapređuje sadaku. Allah ne voli nijednog nevjernika, grješnika.”³⁷

Šesto, zekatom se iz srca siromaha otklanja zavist i zloba prema bogatom muslimanu. Kada siromah osjeti blagodat imetka bogate osobe, tada iz njegovog srca iščezavaju sve predrasude i ružne misli o bogatom čovjeku, koje nerijetko kolaju mislima siromaha. Nu'man b. Bešir prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Primjer vjernikā u međusobnoj ljubavi, samilosti i saosjećanju jeste kao primjer jednog tijela: kada oboli jedan njegov organ, cijelo tijelo pati od nesanice i groznice.*”³⁸

Sedmo, davanjem zekata vjernik zaslužuje veliku nagradu i visoke stepene. Uzvišeni Allah kaže:

﴿مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلٍ فِي كُلِّ سُنْبُلَةٍ مِائَةٌ حَبَّةٌ وَاللَّهُ يُضَعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾

“Oni koji imanja svoja troše na Allahovom putu liče na onoga koji posije zrno iz kojeg nikne sedam klasova i u svakom klasu po stotinu zrna. A Allah će onome kome hoće dati i više; Allah je neizmjerljivo dobar i sve zna.”³⁹ A Allah najbolje zna!

﴿ Pitanje: Kako tretirati čovjeka koji ne želi davati zekat?

Odgovor: Zekat je izričita islamska dužnost i nije dozvoljeno izbjegavati ovu obavezu ako se musliman nalazi u kategoriji onih koji su dužni dati zekat. Osobe koje podliježu davanju zekata najčešće uskraćuju zekat iz škrtosti. Onaj koji bi odbio dati zekat poričući njegovu obavezu, bio bi otpadnik od islama, prema mišljenju svih islamskih učenjaka. Konsenzus pravnika u vezi s ovim pitanjem navode

³⁷ El-Bekara, 276.

³⁸ El-Buhari, 1291/6011; Muslim, 1041/2586.

³⁹ El-Bekara, 261.

Ibn Abdulberr⁴⁰, En-Nevevi⁴¹ i Ez-Zurkani⁴². Iz ovog propisa izuzeta je osoba koja je tek primila islam i koja nije upoznata s propisom ili osoba koja odraste u udaljenim i izoliranim područjima u kojima se, uglavnom, ne poznaju islamski propisi.⁴³ Osoba koja iz tvrdičluka ne izvršava ovu islamsku dužnost, ali priznaje obaveznost izvršavanja ovog propisa, prema većini islamskih učenjaka⁴⁴, nije izašla iz okvira islama, već se tretira velikim grješnikom. U hadisu Ebu Hurejre u kojem je spomenuta džehennemska kazna osobi koja uskraćuje zekat, kaže se: "...*potom će se vidjeti da li će u Džennet ili u Vatru.*"⁴⁵ Da se dotična osoba smatra nevjernikom, bila bi isključena mogućnost da će ući u Džennet. A Allah najbolje zna!

↳ **Pitanje:** Uzima li se prisilno zekat od muslimana koji izbjegava ovu obavezu ili će obračun s njim biti sveden na Sudnjem danu?

Odgovor: Izbjegavanje davanja zekata ubraja se u najveće grijeha i onaj ko ovako postupa izlaže se velikoj opasnosti na Sudnjem danu. Ako postoji vlast koja je u stanju prisiliti muslimana na davanje zekata, tada je obaveza uzeti zekat od njega i mimo njegove volje. Imam Ibn Bettal kaže: "Učenjaci su jednoglasni u mišljenju da se zekat uzima prisilno ukoliko musliman odbije njegovo davanje."⁴⁶ Pravo na prisilno uzimanje zekata polaže isključivo islamska vlast. Postoji velika mogućnost da Uzvišeni Allah ili na ovom svijetu ili Sudnjem danu kazni ljude zbog toga što ne daju zekat, a može im i oprostiti. A Allah najbolje zna!

⁴⁰ Vidjeti: *El-Istizkar*, 3/520.

⁴¹ Vidjeti: *El-Minhadž*, 1/177.

⁴² Vidjeti: *Šerhuz-Zurkani alel-Muvetta*, 2/180.

⁴³ Vidjeti: *El-Mugni*, 2/156, 228; Ibn Usejmin, *Medžmuu fetava*, 18/14.

⁴⁴ Vidjeti: *El-Medžmua*, 5/300; *El-Insaf*, 1/403; *Sahihu fikhis-sunna*, 2/9.

⁴⁵ Muslim, 381/987.

⁴⁶ Vidjeti: Ibn Bettal, *Šerhu Sahihil-Buhari*, 3/391.

↳ **Pitanje:** Da li je tačno da će zmija ugrizati onoga ko ne bude davao zekat?

Odgovor: Izbjegavanje obaveze zekata smatra se jednim od najvećih grijeha za koje Uzvišeni Allah kažnjava još na ovom svijetu. Ibn Omer prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Kada ljudi prestanu davati zekat, Allah će im uskratiti kišu.*”⁴⁷ U drugom hadisu koji prenosi Burejda navodi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Kada ljudi uskrate zekat, Allah će ih iskušati sušnim godinama.*”⁴⁸

Ebu Hurejra prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Kome je Allah dao imetak i on iz njega nije davao zekat, taj imetak će mu se na Sudnjem danu prikazati u obliku zmije sa bijelim glatkim čelom i sa dvjema crnim tačkama iznad očiju, koja će mu se omotati oko vrata, a zatim ga uhvatiti svojim čeljustima i govoriti: ‘Ja sam onaj tvoj imetak, ja sam ono tvoje blago!’*, a potom je proučio:

﴿لَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ...﴾⁴⁹

‘**Neka ne misle oni koji škrtare...**’⁴⁹⁵⁰ A Allah najbolje zna!

↳ **Pitanje:** Da li je ispravan namaz čovjeka koji ne daje zekat?

Odgovor: Namaz je ispravan ako se upotpune elementarni dijelovi namaza. Griješenje ne utječe na ispravnost namaza, osim ako čovjek počini djelo nevjerstva, što nije slučaj s izbjegavanjem obaveze zekata, osim u pogledu onoga ko porekne njegovu obavezu. Međutim, nije urodio plodom namaz osobe koja čini velike ili male grijeha.

⁴⁷ Ibn Madža, 2/1332, br. 4019; El-Hakim, 4/583, br. 8623. Imam El-Hakim, Ez-Zehebi i El-Albani ovu predaju smatraju ispravnom. Vidjeti: *Es-Silsiletus-sahiha*, 1/216.

⁴⁸ Et-Taberani, *El-Evsat*, 5/84, br. 4577; Temmam, *El-Fevaid*, 2/129, br. 519 (*Er-Revdul-bessam*). Imam Ibn Hadžer el-Hejtemi i šejh El-Albani ovu su predaju ocijenili ispravnom. Vidjeti: *Ez-Zevadžir*, 1/373; *Sahihut-tergib*, 1/467.

⁴⁹ Alu Imran, 180.

⁵⁰ El-Buhari, 295/1403.

Uzvišeni Allah kaže:

﴿ أَتَىٰ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٤٥﴾ ﴾

“Kazuj Knjigu koja ti se objavljuje i obavljaj namaz, namaz, zaista, odvraća od razvrata i od svega što je ružno; obavljanje molitve najveća je poslušnost! A Allah zna šta radite.”⁵¹ Isto tako prenosi se od Ibn Mesuda da je rekao: “Naređeno nam je obavljanje namaza i davanje zekata. Nema namaza⁵² onaj ko ne daje zekat.”⁵³ A Allah najbolje zna!

↳ **Pitanje:** Kako će postupiti čovjek koji zekat nije dao nekoliko godina uzastopno?

Odgovor: Zekat je stroga šerijatska obaveza i nije dozvoljeno poigravati se ni s ovim ni s drugim vjerskim propisima. Počinilac ovog ružnog djela izložen je Allahovoj kazni i srdžbi. Dužnost mu je pokazati se Svevišnjem Stvoritelju i neodložno izdvojiti zekat za protekle godine. Ibn Abbas prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Dug prema Allahu preče je da se vrati.*”⁵⁴ Islamski učenjaci ne razilaze se u pogledu toga da je dužnost izdvojiti zekat za protekle godine, ali se razilaze u vezi s tim da li će se svake godine imetak smatrati manjim za 2,5% jer se izdvajanjem zekata umanjuje količina imetka.⁵⁵ A Allah najbolje zna!

⁵¹ El-Ankebut, 45.

⁵² Tj. njegov namaz nije potpun namaz.

⁵³ Abdullah b. Ahmed, *Es-Sunna*, 1/334, br. 693; Et-Taberani, 10/103, br. 10095; El-Asbehani, *Et-Tergib*, 2/224, br. 1477. Imam El-Munziri, El-Hejsemi i Ibn Hadžer el-Hejtemi ovu predaju smatraju ispravnom, a šejh El-Albani slabom. Vidjeti: *Medžmeuz-zevid*, 3/62; *Ez-Zevadžir*, 1/371; *Daifut-tergib*, 1/239.

⁵⁴ El-Buhari, 407/1953; Muslim, 442/1148.

⁵⁵ Vidjeti: *El-Mugni*, 2/287; *El-Mevasuatul-fikhijja*, 23/297.

NISAB I PREGODINJAVANJE IMETKA

↳ **Pitanje:** Šta je nisab i koliko iznosi?

Odgovor: Nisab je količina imetka koja, shodno odredbi Zakonodavca, podliježe zekatu. Sve dok imetak ne dostigne visinu nisaba, musliman nije dužan izdvajati zekat. Visina nisaba zavisi od vrste imetka. Nisab za deve iznosi pet deva, za krave trideset krava, za ovce četrdeset ovaca, za zlato 85 grama čistog zlata, za srebro 595 grama čistog srebra. Kada su u pitanju novčane valute, računa se protuvrijednost zlata ili srebra, shodno razilaženju među islamskim učenjacima šta je mjerodavnije, protuvrijednost zlata ili srebra. A Allah najbolje zna!

↳ **Pitanje:** Koja se vrsta zlata uzima u obzir kod nisaba?

Odgovor: Za nisab je mjerodavna težina čistog zlata od kojeg se daje 2,5 % nakon što zlato pregodini. Ako je zlato 24-karatno, nisab iznosi 85 grama, ako je 21-karatno, nisab je 97 grama, a ako je 18-karatno, nisab iznosi 113 grama.⁵⁶ A Allah najbolje zna!

↳ **Pitanje:** Ako vlasnik firme posjeduje nisab osam mjeseci, zatim nisab opadne dan-dva, potom pređe prethodnu granicu i bude još veći, kako će računati zekat?

Odgovor: Većina islamskih učenjaka smatra da se zekat mora dati samo za imetak koji nije tokom godine pao ispod granice nisaba. Ovo

⁵⁶ Vidjeti: *Sahihu fikhis-sunna*, 2/18.

je stav učenjaka malikijske⁵⁷, šafijske⁵⁸ i hanbelijske⁵⁹ pravne škole. Imam Zufer⁶⁰ od hanefijskih učenjaka, Eš-Ševkani⁶¹ i Ibn Usejmin⁶² također su odabrali ovo mišljenje. Dakle, ako imetak u jednom vremenu, kraćem ili dužem, padne ispod granice nisaba, tada se počinje računati godina dana od momenta kada je imetak ponovo dostigao nisab. Aiša, majka vjernika, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Zekat na imetak nije obaveza izdvajati sve dok imetak ne pregodini.*”⁶³ A Allah najbolje zna!

↳ **Pitanje:** Može li se dati zekat iako imetak nije dostigao granicu nisaba?

Odgovor: Zekat je obaveza koju je čovjek dužan izvršiti tek nakon dostizanja granice nisaba i kada imetak koji je dostigao iznos nisaba pregodini kod vlasnika. Nije obavezno, prema jednoglasnom mišljenju, izdvajati zekat prije nego što imetak dostigne nisab. Konsenzus učenjaka u vezi s tim spominju imam Ibn Kudama⁶⁴ i En-Nevevi⁶⁵. A Allah najbolje zna!

↳ **Pitanje:** Da li postoji dokaz da imetak mora pregodiniti da bi se na njega davao zekat? Čuo sam da nema dokaza za to!

⁵⁷ Vidjeti: *Mevahibul-Dželil*, 3/82.

⁵⁸ Vidjeti: *El-Medžmua*, 6/15.

⁵⁹ Vidjeti: *El-Mugni*, 2/259; *El-Insaf*, 3/31.

⁶⁰ Vidjeti: *Šerhu fethil-Kadir*, 2/221.

⁶¹ Vidjeti: *Es-Sejlul-džerrar*, 2/12.

⁶² Vidjeti: *Eš-Šerhul-mumtia*, 6/42.

⁶³ Ibn Madža, 1/571, br. 1792; Ed-Darekutni, 2/76, br. 1872; El-Bejheki, 4/160, br. 7274. Šejhul-islam Ibn Kajjim i El-Albani ovaj hadis smatraju ispravnim, a imam En-Nevevi i El-Busiri ocjenjuju ga slabim. Vidjeti: *El-Medžmua*, 5/318; *Tehzibus-sunen*, 4/312; *Misbahuz-zudžadža*, 2/87; *Sahihu Suneni Ibni Madža*, 2/98; *Irvaul-galil*, 3/254.

⁶⁴ Vidjeti: *El-Mugni*, 2/260.

⁶⁵ Vidjeti: *El-Medžmua*, 6/127.

Odgovor: Nije prihvatljiva tvrdnja da ne postoji dokaz u vezi s ovim pravnim pitanjem. Aiša, radijallahu anha, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Zekat na imetak nije obaveza izdvojiti sve dok imetak ne pregodini.*”⁶⁶ Hadise u ovom značenju prenose Ibn Omer, Enes, Alija b. Ebu Talib, Bint Nebhan el-Ganevija⁶⁷ i drugi. Ibn Omer je rekao: “Ko zaradi imetak tokom godine, nije dužan davati zekat sve dok taj imetak ne pregodini.”⁶⁸

Imam Et-Tirmizi kaže: “Prenosi se od više ashaba da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘*Nije obaveza dati zekat na stečeni imetak sve dok ne pregodini.*’ Ovo mišljenje zastupaju Malik b. Enes, Šafija, Ahmed i Ishak.”⁶⁹ Imam El-Bejheki, nakon što je ocijenio slabim hadis koji govori o ovoj tematici, kaže: “U vezi s ovim pitanjem ne pozivamo se na citirani hadis, već se pozivamo na vjerodostojna predanja od Ebu Bekra, Osmana b. Affana, Abdullaha b. Omera i drugih ashaba.”⁷⁰ Ovo se prenosi od Aiše, Omera b. Abdulaziza, Hasana el-Basrija, Salima i Ibrahima en-Nehajja.⁷¹

Mnogi islamski učenjaci navode konsenzus pravnika u vezi s obavezom pregodinjanja imetka kada je riječ o zekatu, što je najjači dokaz o ovom pravnom pitanju.

Imam Šafija, nakon što je spomenuo da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom godišnje uzimao zekat, kaže: “Nije mi poznato

⁶⁶ Ibn Madža, 1/571, br. 1792; Ed-Darekutni, 2/76, br. 1872; Ebu Ubejd, *El-Emval*, 2/67, br. 1080; El-Bejheki, 4/160, br. 7274. Šejhul-islam Ibn Kajjim i El-Albani ovaj hadis smatraju ispravnim, a imam El-Iraki, Ibn Hadžer i Ibn Baz dobrim. Imam El-Bejheki, En-Nevevi i El-Busiri ocijenili su ga slabim. Vidjeti: *Es-Sunenul-kubra*, 4/160; *El-Mugni*, 1/282 (*El-Ilhja*); *El-Medžmua*, 5/318; *Tehzibus-sunen*, 4/312; *Bulugul-meram*, str. 138; *Et-Telhisul-habir*, 2/732; *Misbahuz-zudžadža*, 2/87; *Sahihu Suneni Ibni Madža*, 2/98; Ibn Baz, *Medžmuu fetava*, 14/89; *Irvaul-galil*, 3/254.

⁶⁷ Vidjeti: *Džamiut-Tirmizi*, 3/17; *Irvaul-galil*, 3/254–256.

⁶⁸ Et-Tirmizi, 3/16, br. 631; Abdurrezzak, 4/77, br. 7030; El-Bejheki, 4/174, br. 7319. Imam Ibn Hazm ovu je predaju ocijenio ispravnom, dok šejh El-Albani u vezi s ovim predanjem kaže: “Lanac prenosilaca je vjerodostojan, a ove riječi Ibn Omera imaju status hadisa.” Vidjeti: *El-Muhalla*, 6/83; *Sahihu Sunenit-Tirmizi*, 1/348.

⁶⁹ Vidjeti: *Džamiut-Tirmizi*, 3/17.

⁷⁰ Vidjeti: *Es-Sunenul-kubra*, 4/160.

⁷¹ Ibn Ebu Šejba, 2/386–387, br. 10218–10222.

da u vezi s ovim postoji razilaženje⁷², tj. da imetak treba pregodiniti za zekat.

Imam Abdulvehhab el-Maliki, nakon što je spomenuo hadis: “*Nije obaveza dati zekat na imetak sve dok ne pregodini*”, kaže: “Cijeli ummet i njegovi prvaci postupaju shodno ovome, bez razilaženja.”⁷³

Imam Ibn Kudama, nakon što je spomenuo stoku, zlato i srebro (valute) i trgovačku robu, rekao je: “Zekat na ove tri vrste uvjetovan je pregodinjavanjem imetka i u vezi s tim nije nam poznato da postoje razilaženja.”⁷⁴

Imam Ibn Rušd kaže: “Ibn Omer prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘*Zekat na imetak nije obaveza izdvajati sve dok imetak ne pregodini.*’ U vezi s ovim pitanjem nema razilaženja među učenjacima.”⁷⁵

Imam El-Kasani kaže: “Nema razilaženja u pogledu toga da nisab treba pregodiniti”, potom je citirao prethodni hadis.⁷⁶

Imam Ibn Dehhan kaže: “(Da bi čovjek bio obavezan izdvojiti zekat), uvjet za to jeste da imetak pregodini, prema konsenzusu učenjaka.”⁷⁷

Imam En-Nevevi kaže: “Zekat nije obaveza izdvajati sve dok imetak ne pregodini. Ovo mišljenje prenosi se od Ebu Bekra, Osmana i Alije, medinskih fakiha i ostalih učenjaka.” Na narednoj stranici imam En-Nevevi kaže: “Nije obaveza izvajati zekat, iako imetak dostigao nisab, sve dok imetak ne pregodini. Ovo je stav svih fakiha.”⁷⁸

⁷² Vidjeti: *El-Umm*, 2/220; *Marifetus-sunen*, 3/251.

⁷³ Vidjeti: *El-Meuna*, 1/209.

⁷⁴ Vidjeti: *El-Mugni*, 2/257.

⁷⁵ Vidjeti: *Bidajetul-mudžtehid*, 1/270.

⁷⁶ Vidjeti: *Bedaius-sanaia*, 2/96.

⁷⁷ Vidjeti: *Takvimun-nazar*, 2/22.

⁷⁸ Vidjeti: *El-Medžmua*, 5/318–319.

Imam El-USmani kaže: “Pregodinjavanje imetka uvjet je za obaveznost zekata, prema konsenzusu učenjaka.”⁷⁹

Navedene izjave islamskih autoriteta nedvojbeno ukazuju na to da je uvjet za obaveznost zekata da imetak pregodini, tako da nije dozvoljeno sumnjati u ovaj propis. Konsenzus islamskih učenjaka u vezi s ovim pitanjem nepobitan je i neupitan dokaz. A Allah najbolje zna!

↳ **Pitanje:** Da li je ispravno da dadnem zekat prvog januara svake godine, jer mi je tako najlakše?

Odgovor: Zekat se daje nakon što imetak dostigne nisab i pregodini. Nema smetnje izdvajati zekat svake godine u isto vrijeme. Ako je imetak šerijatskog obaveznika dostigao nisab, naprimjer, petnaestog ramazana, izdvajati će zekat svake naredne godine istog dana i neće neopravdano kasniti sa zekatom, a dozvoljeno mu je izdvojiti zekat prije ramazana, tj. prije nego što imetak pregodini.

Međutim, kada je riječ o zekatu, nije ispravno računanje prema gregorijanskom kalendaru, već treba računati prema lunarnom kalendaru. Imam Ibn Hazm kaže: “Musliman nije dužan davati zekat na ovce sve dok ne bude imao četrdeset grla, neprekidno, tokom lunarne godine.”⁸⁰ Na drugom mjestu imam Ibn Hazm, govoreći o zekatu na nakit, kaže: “Zekat se daje kada nakit pregodini kod vlasnika mjesečevu godinu.”⁸¹

Imam Nedžmuddin ez-Zahidi u svom djelu *El-Kunja* kaže: “Za zekat je mjerodavno lunarno pregodinjavanje imetka.”⁸²

Imam Er-Razi kaže: “U šerijatu su mjerodavni lunarni mjeseci i godine. Uzvišeni Allah kaže:

⁷⁹ Vidjeti: *Rahmetul-umma*, str. 160.

⁸⁰ Vidjeti: *El-Muhalla*, 5/267.

⁸¹ Vidjeti: *El-Muhalla*, 6/75.

⁸² Vidjeti: *El-Bahrur-raik*, 2/219; *El-Fetaval-hindijja*, 1/175.

﴿ إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ ﴾⁸³

‘Broj mjeseci u Allaha je dvanaest, prema Allahovoj Knjizi!’⁸³⁸⁴

U komentaru navedenog ajeta imam El-Kurtubi kaže: “Citirani ajet ukazuje na to da je u ibadetima obaveza računati prema lunarnom kalendaru, a ne prema drugim kalendarima, čak i u slučaju da u tim kalendarima ima dvanaest mjeseci jer se ti mjeseci razlikuju po dužini trajanja.”⁸⁵

Stalni kolegij na čelu sa šejhom Ibn Bazom kaže: “Mjerodavna godina jeste hidžretska godina i lunarni mjeseci, a ne gregorijanska godina niti neki drugi mjeseci mimo lunarnih.”⁸⁶

Dakle, dužnost je računati vrijeme za zekat shodno lunarnoj godini koja traje 354 dana. Budući da je lunarna, mjesečeva godina kraća od gregorijanske, sunčeve godine za jedanaest dana, svake trideset dvije godine šerijatski obaveznik bi, dajući zekat po sunčevoj godini, propustio dati zekat za jednu godinu, što je veliki grijeh. Ako bi davao zekat shodno gregorijanskoj godini, tada bi morao izdvojiti preko 2,577%, a ne 2,5% kao što je slučaj sa lunarnom godinom. Zekat se daje isključivo prema lunarnom računanju vremena, bilo u ramazanu ili u drugim mjesecima kada se napuni godina od posjedovanja imetka koji je dostigao nisab. A Allah najbolje zna!

🔗 **Pitanje:** Ako se ukaže potreba za novcem, da li se smije uzeti iz ušteđevine toliko da svota padne ispod granice nisaba, znajući da je do pregodinjavanja novca ostalo samo još petnaestak dana?

Odgovor: Nema smetnje u tome da se koristi ušteđeni novac u bilo koje vrijeme iako njegova upotreba dovela do umanjenja ili nestanka nisaba, pod uvjetom da tim postupkom šerijatski obaveznik

⁸³ Et-Tevba, 36.

⁸⁴ Vidjeti: *Mealimul-gajb*, 17/30.

⁸⁵ Vidjeti: *El-Džamii li ahkamil-Kur'an*, 8/126.

⁸⁶ Vidjeti: *Fetaval-ledžnetid-daima*, 9/200.

nema namjeru izbjeći obavezu zekata.

Imam Ibn Bettal el-Maliki kaže: “Učenjaci su složni u pogledu toga da je dozvoljeno raspolagati imovinom prije nego što se napuni godina dana, dakle, čovjek može da proda ili pokloni imetak, da zakolje životinju (ako se radi o stoci), pod uvjetom da time ne želi izbjeći obavezu zekata.”⁸⁷

Imam El-Kurtubi kaže: “Složni su učenjaci da je dozvoljeno raspolagati imovinom prije nego što pregodini: može je prodati ili pokloniti, pod uvjetom da time ne želi izbjeći obavezu zekata.”⁸⁸

Imam Bedruddin el-Ajni kaže: “Postignut je konsenzus učenjaka u pogledu toga da je dozvoljeno koristiti imetak prije nego što se napuni godina dana, shodno željama i potrebama njegovog vlasnika.”⁸⁹ A Allah najbolje zna!

↳ **Pitanje:** Da li je dozvoljeno dati zekat unaprijed, prije nego što imetak pregodini?

Odgovor: Nema smetnje u prijevremenom izdvajanju zekata, tj. prije nego što imetak pregodini, budući da ne postoji dokaz koji zabranjuje davanje zekata unaprijed. Alija b. Ebu Talib kazuje da je Abbas, amidža Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zatražio od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolu da izdvoji zekat prije vremena, pa mu je to dozvolio.⁹⁰

Imam Et-Tirmizi kaže: “Većina islamskih učenjaka smatra dozvoljenim davanje zekata unaprijed (tj. prije nego što imetak pregodini).

⁸⁷ Vidjeti: Ibn Bettal, *Šerhu Sahihil-Buhari*, 8/314.

⁸⁸ Vidjeti: *El-Džamii li ahkamil-Kur'an*, 9/241.

⁸⁹ Vidjeti: *Umdetul-kari*, 24/110.

⁹⁰ Et-Tirmizi, 3/54, br. 678; Ebu Davud, 2/118, br. 1624; Ibn Madža, 1/572, br. 1795; Ahmed, 1/104; El-Hakim, 3/375, br. 5431. Imam El-Hakim i Ez-Zehebi smatraju ovo predanje ispravnim, a imam El-Begavi, En-Nevevi i El-Albani dobrim. Imam Ahmed, Ebu Davud i Ed-Darekutni smatraju ovo predanje slabim. Vidjeti: *Šerhus-sunna*, 6/31; *El-Medžmua*, 6/126; *El-Furusijja*, str. 259–260; *Hulasatul-bedril-munir*, 1/297; *Sahihu Suneni Ebi Davud*, 1/450.

Ovo je stav imama Šafije, Ahmeda i Ishaka.”⁹¹ Imam Ibn Abdulberr kaže: “Prijevremeno izdvajanje zekata dozvoljavaju Ebu Hanifa, Ebu Jusuf, Muhammed, Sufjan es-Sevri, El-Evzai, Šafija, Ahmed b. Hanbel, Ebu Sevr, Ishak i Ebu Ubejd.”⁹² Kada je šejhul-islam Ibn Tejmijja upitan o davanju zekata unaprijed, rekao je: “Većina islamskih učenjaka dozvoljava prijevremeno izdvajanje zekata, a nakon dostignutog nisaba. Ovo je stav Ebu Hanife, Šafije i Ahmeda.”⁹³ Ovo mišljenje zastupaju učenjaci hanefijske⁹⁴, šafijske⁹⁵ i hanbelijske⁹⁶ pravne škole, za razliku od imama Malika⁹⁷, Ibn Munzira⁹⁸ i Ibn Hazma⁹⁹, koji to zabranjuju i smatraju da prijevremenim davanjem zekata šerijatski obaveznik nije ispunio svoju dužnost. Imam Malik smatra da takav nalikuje na osobu koja klanja namaz prije nastupanja namaskog vremena.¹⁰⁰

Napomena: Među većinom islamskih učenjaka koji dozvoljavaju izdvajanje zekata unaprijed postoji razilaženje u pogledu toga da li to vrijedi za dvije, tri ili više godina. A Allah najbolje zna!

↳ **Pitanje:** Kako se obračunava zekat na novac koji se obrće u trgovini i na zaradu koja redovno pristiže?

Odgovor: Sve dok imetak ne dostigne nisab, priliv novog na postojeći imetak neće obavezati muslimana na izdvajanje zekata. Kada se dostigne granica nisaba, od tog trenutka čeka se godina dana i tek tada je obaveza dati zekat.¹⁰¹ Imam Ibn Abdulberr navodi konsenzus

⁹¹ Vidjeti: *Džamiut-Tirmizi*, 3/55.

⁹² Vidjeti: *El-Istizkar*, 3/595.

⁹³ Vidjeti: *Medžmuu fetava*, 25/85.

⁹⁴ Vidjeti: *El-Mebсут*, 2/176–177; *Šerhu fethil-Kadir*, 2/204.

⁹⁵ Vidjeti: *El-Vesit*, 1/383; *El-Medžmua*, 6/125–126.

⁹⁶ Vidjeti: *El-Mugni*, 2/260; *El-Furusijja*, str. 260; *El-Furu*, 2/433; *El-Insaf*, 3/204.

⁹⁷ Vidjeti: *El-Mudevvenetul-kubra*, 1/335;

⁹⁸ Vidjeti: *El-Medžmua*, 6/127.

⁹⁹ Vidjeti: *El-Muhalla*, 6/95.

¹⁰⁰ Vidjeti: *El-Istizkar*, 3/595.

¹⁰¹ Vidjeti: *El-Mebсут*, 3/29; *El-Mugni*, 2/257; *El-Mevsuatul-fikhijja*, 23/243.

učenjaka u vezi s ovim pitanjem.¹⁰² Dokaz da imetak podliježe zekatu tek nakon dostignutog nisaba jeste hadis Ebu Seida el-Hudrija u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Na imovinu ispod pet oka ne daje se zekat, na deve ispod pet grla ne daje se zekat i na imovinu ispod pet veskova ne daje se zekat.*”¹⁰³

Kada je u pitanju priliv novog imetka tokom godine na postojeći nisab, radi se o sljedećim situacijama:

Prvo, da se radi o imetku koji je zarađen na osnovu glavnice kojom se trguje, a zarada sama po sebi nije dostigla nisab. Ako čovjek obrće, naprimjer, deset hiljada maraka i u toku godine svakog je mjeseca uštedio novih stotinu maraka, tada će na kraju godine dati zekat na jedanaest hiljada i dvjesto maraka. Nova ušteđevina, iako nije pregodinila, ima status osnovne imetka i podliježe zekatu nakon što osnova (nisab) pregodini. El-Begavi¹⁰⁴, Ibn Kudama¹⁰⁵, El-Kurtubi¹⁰⁶, El-Kasani¹⁰⁷ i El-Ajni¹⁰⁸ navode konsenzus učenjaka o tome da se dodatni imetak koji nije dostigao granicu nisaba pripaja osnovi ne čekajući da pregodini.

Drugo, da se vrsta ušteđenog imetka razlikuje od glavnice na koju se daje zekat. Kao primjer za to može se navesti da čovjek posjeduje pedeset ovaca tokom godine, a u međuvremenu je uštedio dvije hiljade maraka. Prema mišljenju većine islamskih učenjaka, zarađeni novac neće se pripajati ovcama u pogledu pregodinjavanja, već se za zarađeni imetak posebno računa vrijeme pregodinjavanja od trenutka kada je zarađeni imetak dostigao nisab, a ako nije u vrijednosti nisaba, tada ne podliježe zekatu. Ovo je stav učenjaka hanefijske¹⁰⁹, šafijske¹¹⁰ i

¹⁰² Vidjeti: *El-Istizkar*, 3/413.

¹⁰³ El-Buhari, 296/1405; Muslim, 378/979.

¹⁰⁴ Vidjeti: *Šerhus-sunna*, 6/29.

¹⁰⁵ Vidjeti: *El-Mugni*, 2/258.

¹⁰⁶ Vidjeti: *El-Džamii li ahkamil-Kur'an*, 8/118.

¹⁰⁷ Vidjeti: *Bedaius-sanaia*, 2/96.

¹⁰⁸ Vidjeti: *El-Binaja šerhul-hidaja*, 3/354.

¹⁰⁹ Vidjeti: *Bedaius-sanaia*, 2/96; *El-Bahrur-raik*, 2/239.

¹¹⁰ Vidjeti: *El-Medžmua*, 5/322.

hanbelijske¹¹¹ pravne škole.

Treće, da šerijatski obaveznik ima nisab koji je pregodinio, a tokom godine je, nekim novim putem, došao do drugog imetka, kao da naslijedi nekoga, ili dobije poklon, ili otpremninu iz firme i slično tome. U ovoj situaciji šerijatski obaveznik dat će zekat za svaku vrstu imetka kada pregodini, a neće ih spajati u pogledu pregodinjavanja kao što je činio u prvom slučaju. Međutim, spojiti će dvije sume u pogledu nisaba. Ako svaka suma zasebno bude ispod granice nisaba, a zajedno dostignu nisab, tada je obaveza izdvajati zekat na taj imetak, ali se izdvaja na svaku sumu nakon što ona pregodini.¹¹² Ovo mišljenje zastupaju učenjaci malikijske¹¹³, šafijske¹¹⁴ i hanbelijske¹¹⁵ pravne škole. U vezi s ovim propisom postoje brojna sporedna pitanja u pogledu kojih su učenjaci zauzeli različite stavove, a koja su podrobno pojašnjena u knjigama fikha. A Allah najbolje zna!

↳ **Pitanje:** Kada će osoba koja primi islam dati zekat?

Odgovor: Nemusliman ne podliježe obavezi zekata, prema jednoglasnom mišljenju islamskih učenjaka. Ibn Munzir¹¹⁶, Ibn Hazm¹¹⁷ i Ibn Kudama¹¹⁸ spominju konsenzus pravnika u vezi s ovim pitanjem. Osoba koja je primila islam i posjeduje visinu nisaba, dužna je dati zekat nakon što imetak pregodini od dana kada je primila islam¹¹⁹. A Allah najbolje zna!

¹¹¹ Vidjeti: *El-Mugni*, 2/258.

¹¹² Vidjeti: *El-Mevsuatul-fikhijja*, 23/243.

¹¹³ Vidjeti: *El-Istizkar*, 3/413; *Ez-Zehira*, 2/402.

¹¹⁴ Vidjeti: *Šerhus-sunna*, 6/29; *El-Medžmua*, 5/322.

¹¹⁵ Vidjeti: *El-Mugni*, 2/258.

¹¹⁶ Vidjeti: Ibn Munzir, *El-Idžma*, str. 57.

¹¹⁷ Vidjeti: *Meratibul-idžma*, str. 67.

¹¹⁸ Vidjeti: *El-Mugni*, 2/255.

¹¹⁹ Vidjeti: *El-Mugni*, 10/371.

IMETAK KOJI PODLIJEŽE, ODNOSNO NE PODLIJEŽE ZEKATU

↳ **Pitanje:** Mora li se dati zekat na sav imetak koji čovjek posjeduje?

Odgovor: Da bi imetak muslimana potpao pod obavezu zekata, mora ispuniti sljedeće uvjete: (1) da imetak ima određenog vlasnika ili vlasnike, (2) da je vlasništvo potpuno, tj. da ima mogućnost raspolaganja svojim imetkom (3) da se dotična vrsta imetka može povećavati, (4) da prelazi preko osnovnih potreba, (5) da pregodini, (6) da dostigne visinu nisaba, (7) da nema prepreka za davanje zekata, a preprekom se smatra, naprimjer, dug.¹²⁰ Međutim, islamski učenjaci imaju različita mišljenja u pogledu definicija nekih od spomenutih uvjeta, što je podrobno pojašnjeno u knjigama islamskog prava. A Allah najbolje zna!

↳ **Pitanje:** Kako će u vezi sa zekatom postupiti čovjek koji prodaje kuću već duže vrijeme i koju je u međuvremenu iznajmio jer nije bilo ozbiljnog kupca?

Odgovor: Nekretnine koje su kupljene s namjerom njihove prodaje imaju status trgovačke robe, tj. podliježu obavezi zekata, a u ovom slučaju kuća se tretira trgovačkom robom koja je data pod zakup određeno vrijeme ili do prodaje. Vlasnik objekta dužan je dati zekat na vrijednost kuće jer se tretira trgovačkom robom, kao što je dužan dati zekat na kiriju koju prima ako posjeduje nisab i ako dotič-

¹²⁰ Vidjeti: *El-Mevsuatul-fikhijja*, 23/236.

ni imetak pregodini kod njega.¹²¹ A Allah najbolje zna!

👉 **Pitanje:** Da li je blagajnik u džematu dužan dati zekat na novac koji se skuplja za renoviranje džamije?

Odgovor: Prilozi koji su namijenjeni za dobrotvorne svrhe, kao što je izgradnja džamije i slično, ne podliježu obavezi zekata¹²² iako pregodinili kod određene osobe. Takav imetak nema stvarnog vlasnika, već se smatra vakufom, a na vakufsku imovinu nije obaveza davati zekat. A Allah najbolje zna!

👉 **Pitanje:** Ako dijete ima svoju ušteđevinu, da li se na taj novac mora dati zekat?

Odgovor: Islamski se učenjaci razilaze u vezi s pitanjem zekata na imetak maloljetne osobe. Učenjaci koji su u ovom slučaju u obzir uzeli vlasnika imetka, ne smatraju zekat obaveznim jer njegov vlasnik ne podliježe islamskim obavezama i dužnostima. Druga skupina, odnosno većina islamskih učenjaka u obzir je uzela imetak, ne gledajući na stanje njegovog vlasnika.

Opći šerijatski argumenti ukazuju na to da je dužnost izdvojiti zekat na svaki imetak koji dostigne nisab i pregodini, i u tom pogledu nije napravljena razlika među ljudima. Uzvišeni Allah kaže:

﴿ خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴾ (١٠٣)

“Uzmi od dobara njihovih zekat, da ih njime očistiš i blagoslovljenim ih učiniš, i dovi za njih, dova tvoja sigurno će ih smiriti. A Allah sve čuje i sve zna.”¹²³ Ibn Abbas prenosi da je Allahov

¹²¹ Uporediti: Ibn Usejmin, *Medžmuu fetava*, 18/212.

¹²² Uporediti: Ibn Baz, *Medžmuu fetava*, 14/37.

¹²³ Et-Tevba, 103.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada je poslao Muazu u Jemen, rekao: “*Ti odlaziš narodu koji su sljedbenici Knjige, pa kada im dođeš, prvo ih pozovi da posvjedoče da nema boga osim Allaha i da sam ja Allahov poslanik. Ako se oni tome pokore, onda ih obavijesti da im je Uzvišeni Allah kao strogu obavezu propisao pet namaza u toku svakog dana i noći. Ako se tome pokore, obavijesti ih da im je Uzvišeni Allah strogo propisao zekat, koji će se uzimati od njihovih bogataša i potom se dijeliti njihovim siromasima. Ako se i tome pokore, onda kao zekat ne uzimaj njihov najvredniji imetak!*”¹²⁴ Prenosi se da je Omer b. Hattab rekao: “Obrćite imetak siročadi, ne dozvolite da ga upropasti zekat.”¹²⁵

Stav o obaveznosti izdvajanja zekata na imetak malodobne osobe zastupaju: Omer, Alija b. Ebu Talib, Aiša, Ibn Omer, Mudžahid, Ibn Sirin, Ata, Tavus, El-Evzai, Malik, Lejs, Šafija, Ebu Sevr, Ahmed i Ishak.¹²⁶ A Allah najbolje zna!

↳ **Pitanje:** Da li se daje zekat na novac koji je stečen kamatnim poslovanjem?

Odgovor: Kamatno poslovanje u svim svojim formama predstavlja veliki grijeh koji izaziva Allahovu srdžbu. Uzvišeni Allah kaže:

﴿يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿۲۷۸﴾ فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِن تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلُمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ ﴿۲۷۹﴾﴾

“O vjernici, bojte se Allaha i od ostatka kamate odustanite, ako ste pravi vjernici. Ako ne učinite, eto vam onda, neka znate, rata od Allaha i Poslanika Njegova! A ako se pokajete, ostat će

¹²⁴ El-Buhari, 294/1395; Muslim, 42/19.

¹²⁵ Ed-Darekutni, 2/96, br. 1958; El-Bejheki, 4/179, br. 7340, sa prekinutim lancem prenosilaca. Vidjeti: *El-Dževherun-nekijj*, 4/180; *Umdetul-kari*, 8/237; *Irvaul-galil*, 3/259.

¹²⁶ Vidjeti: *Et-Tirmizi*, *Džamiut-Tirmizi*, 3/24; *Šerhus-sunna*, 6/64; *El-Mugni*, 2/256; *El-Medžmua*, 5/290; *Medžmua fetava*, 25/17–18; *Ibn Baz*, *Medžmua fetava*, 14/240; *El-Mevsuatul-fikhijja*, 23/232.

vam glavnice imetaka vaših, nećete nikoga oštetiti, niti ćete oštećeni biti.”¹²⁷ Zekat je propisan da se njime, između ostalog, očisti imetak muslimana. Svevišnji Allah kaže:

﴿ خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ ﴾

“Uzmi od dobara njihovih zekat, da ih njime očistiš i unaprijeđiš i moli za njih.”¹²⁸ Haram imetak ničim se ne može očistiti, već treba biti vraćen svom vlasniku ako postoji mogućnost, ili da ga se riješi dajući ga ugroženim osobama, ne kao sadaku, već kao imetak kojeg se mora osloboditi. Ibn Omer prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Allah ne prima sadaku iz imetka stečenog prevarom.”¹²⁹

Šerijatski obaveznik, prema mišljenju učenjaka četiri pravne škole, nije dužan izdvajati zekat na imetak koji ne posjeduje u stvarnosti, kao što je zarada od kamatnog poslovanja, mito, krađa i sl.

Hanefijski učenjaci kažu: “Prljav imetak, iako dostigao nisab, ne podliježe zekatu, jer je obaveza riješiti ga se, pa ne koristi izdvajanje jednog njegovog dijela.”¹³⁰

Malikijski učenjaci kažu: “Zekat je dužan davati vlasnik imetka koji je dostigao nisab, a zekat ne daje onaj ko nije vlasnik imetka, a kao primjer može se navesti zekat na uzurpirani, tj. ukradeni imetak, i zekat na deponovani imetak, odnosno na imetak koji je kod nekoga ostavljen na čuvanje.”¹³¹ Dakle, čovjek koji je uzurpirao nečiji imetak nije dužan izdvajati zekat na taj uzurpirani imetak, to je dužnost vlasnika od koga je otuđena njegova imovina. Isto tako, osoba kojoj je povjeren imetak na čuvanje nije dužna da izdvaja zekat za taj imetak jer nije njegov vlasnik, to je dužnost osobe koja je pohranila svoj imetak na čuvanje.

¹²⁷ El-Bekara, 278–279.

¹²⁸ Et-Tevba, 103.

¹²⁹ Muslim, 119/224.

¹³⁰ Vidjeti: *Hašijetu Ibni Abidin*, 3/259.

¹³¹ Vidjeti: *El-Mevsuatul-fikhijja*, 23/249.

Šafijski učenjaci kažu: “Ako čovjek posjeduje samo haram imetak, nije dužan obaviti hadž niti davati zekat.”¹³²

Hanbelijski učenjaci kažu: “Raspolaganje otetim imetkom nije dozvoljeno niti je validno, isto kao što nije dozvoljeno uzimanje abdesta otetom vodom, klanjanje namaza u otetoj odjeći ili na prisilno uzetoj zemlji, davanje zekata na uzurpirani imetak ili obavljanje hadža tim imetkom.”¹³³ A Allah najbolje zna!

↳ **Pitanje:** Ako posjedujem auto koje vrijedi trideset hiljada eura, da li sam dužan na njega davati zekat?

Odgovor: Prijevozna sredstva ne podliježu zekatu. Osoba koja ima automobil, motor, kombi i slično, nije dužna davati zekat na to prijevozno sredstvo, izuzev ako odluči da će ga prodati i tada će prijevozno sredstvo imati status trgovačke robe za koju se izdvaja zekat. Isti propis odnosi se na nekretnine koje nisu namijenjene za prodaju. A Allah najbolje zna!

↳ **Pitanje:** Koliki se iznos zekata daje na platu?

Odgovor: Mjesečni dohodak koji čovjek koristi za životne potrebe, kao što su hrana, piće, odijevanje, stanarina, liječenje i drugi troškovi, ne podliježe obavezi zekata. Zekat je obaveza izdvojiti na imetak koji preostane od mjesečnih primanja nakon što dostigne nisab i pregodini.¹³⁴ A Allah najbolje zna!

↳ **Pitanje:** Kako će najispravnije postupiti u vezi sa davanjem zekata osoba koja ima nekoliko stanova koje iznajmljuje uglavnom studentima?

¹³² Vidjeti: *El-Medžmua*, 9/334.

¹³³ Vidjeti: *El-Buhuti, El-Keššaf*, 4/110.

¹³⁴ Uporediti: *Ibn Usejmin, Medžmuu fetava*, 18/178.

Odgovor: Na procijenjenu vrijednost stambenih objekata namijenjenih za iznajmljivanje ne daje se zekat, ali se daje na dobit od stanarine ili najamnine nakon što imetak vlasnika dostigne nisab i pregodini. Ako čovjek živi od iznajmljivanja stanova koje posjeduje i cijeli iznos koji dobije na ime najamnine troši za vlastite potrebe, tada nije dužan davati zekat ni na iznos najamnine koju prima. Ako pretpostavimo da musliman posjeduje četiri stana za koja mjesečno dobiva hiljadu maraka, a njegovi mjesečni izdaci su toliki ili veći od toga, tada je oslobođen zekata jer nema uštedevine koja je pregodini-la.¹³⁵ A Allah najbolje zna!

👉 **Pitanje:** Jesu li humanitarne organizacije dužne davati zekat na novac koji dijele kao pomoć?

Odgovor: Obavezi zekata ne podliježe imetak koji nema striktno određenog vlasnika, kao imetak humanitarnih organizacija, vakufa, državni imetak i sl.¹³⁶ A Allah najbolje zna!

👉 **Pitanje:** Da li je dužnost dati zekat na med?

Odgovor: Islamski učenjaci nemaju jedinstveno mišljenje u vezi s obavezom zekata na med, shodno njihovom prihvatanju ili neprihvatanju hadisa koji obavezuje na davanje zekata na med. Abdullah b. Amr prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo desetinu na med.¹³⁷ Ebu Sejjara el-Mutteki rekao je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Allahov Poslaniče, ja imam pčele!” “*Izdvoji desetinu*”, reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.¹³⁸ Ebu Hurejra prenosi da je

¹³⁵ Uporediti: Ibn Usejmin, *Medžmuu fetava*, 18/211–212.

¹³⁶ Uporediti: *Fetaval-ledžnetid-daima*, 9/412; Ibn Baz, *Medžmuu fetava*, 14/37–38; Ibn Usejmin, *Medžmuu fetava*, 18/184.

¹³⁷ Ibn Madža, 1/584, br. 1824.

¹³⁸ Ibn Madža, 1/584, br. 1823; Et-Taberani, 22/351, br. 880; El-Bejheki, 4/212, br. 7458. Imam El-Buhari, El-Bejheki, Ibn Abdulberr i Ibn Hadžer smatraju prekinutim lanac prenosilaca ovog hadisa. Vidjeti: *Es-Sunenul-kubra*, 4/212; *El-Istizkar*, 3/551; *Et-Telhisul-habir*, 2/748.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, napisao stanovnicima Jemena da uzimaju desetinu od meda.¹³⁹ Ibn Omer prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Za med se na svakih deset mješina daje jedna mješina.*”¹⁴⁰ Veliki islamski učenjaci, poznati hadiski eksperti prigovarali su vjerodostojnosti hadisa koji govore o zekatu na med.

Imam Šafija kaže: “Hadis u kojem se spominje desetina na med nije vjerodostojan.”¹⁴¹

Imam El-Buhari kaže: “Nema ispravnog hadisa u vezi sa zekatom na med.”¹⁴²

Imam Et-Tirmizi kaže: “U vezi s ovim pitanjem nije zabilježen nijedan ispravan hadis.”¹⁴³

Imam Ibn Munzir kaže: “U vezi sa medom ne bilježi se ni ispravan hadis ni konsenzus učenjaka, pa se zbog toga na med ne daje zekat.”¹⁴⁴

Imam Ibn Abdulberr kaže: “Imam Ahmed slabim je ocijenio hadis u kojem se spominje da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzimao desetinu za med.”¹⁴⁵

Omer b. Abdulaziz smatrao je da se na med ne daje zekat.¹⁴⁶

Većina islamskih učenjaka smatra da se na med ne daje zekat.¹⁴⁷ Imam El-Hattabi kaže: “Imam Malik, Ibn Ebu Lejla, Es-Sevri, Šafija i

¹³⁹ El-Bejheki, 4/212, br. 7459. Imam El-Buhari smatra prekinutim lanac prenosilaca ovog hadisa. Vidjeti: *Es-Sunenul-kubra*, 4/212.

¹⁴⁰ Et-Tirmizi, 3/15, br. 629; El-Bejheki, 4/212, br. 7457. Imam Et-Tirmizi i Ibn Hadžer ovo su predanje ocijenili slabim. Vidjeti: *Et-Telhisul-habir*, 2/747.

¹⁴¹ Vidjeti: El-Bejheki, *Marifetus-sunen*, 3/279.

¹⁴² Vidjeti: Ebu Tajjib, *Ilelut-Tirmizi*, str. 102; El-Bejheki, *Es-Sunenul-kubra*, 4/212.

¹⁴³ Vidjeti: *Džamiut-Tirmizi*, 3/16.

¹⁴⁴ Vidjeti: *El-Mugni*, 2/305; *Et-Telhisul-habir*, 2/749; *Fethul-Bari*, 3/407.

¹⁴⁵ Vidjeti: *El-Istizkar*, 3/550.

¹⁴⁶ El-Buhari, str. 314 (muallekan); Ibn Ebu Šejba, 2/373, br. 10056. Imam Ibn Hadžer ovu je predaju ocijenio ispravnom. Vidjeti: *Fethul-Bari*, 3/407.

¹⁴⁷ Vidjeti: *Bidajetul-mudžtehid*, 1/253; *Fethul-Bari*, 3/408; *Avnul-Ma'bud*, 4/342. Imam Et-Tirmizi je pripisao većini učenjaka da smatraju obaveznim zekat na med, ali se imam El-Iraki nije složio s ovom konstatacijom. Vidjeti: *Džamiut-Tirmizi*, 3/17; *Avnul-Ma'bud*, 4/342.

Ebu Sevr ne smatraju obaveznim zekat na med.¹⁴⁸ Imam Ibn Abdullberr kaže: “Ovo je stav imama Malika, Es-Sevrija, Hasana b. Hujejjja i Šafije.”¹⁴⁹

Ovo mišljenje zastupaju malikijski¹⁵⁰ i šafijski¹⁵¹ pravници i Ibn Hazm.¹⁵² Od savremenih učenjaka ovo su mišljenje odabrali Stalni kolegij na čelu sa šejhom Ibn Bazom¹⁵³ i šejh Ibn Usejmin¹⁵⁴.

S druge strane, Ebu Hanifa¹⁵⁵, Rebia, Ibn Šihab, Jahja b. Seid¹⁵⁶, El-Evzai¹⁵⁷, Ishak¹⁵⁸ i Ahmed¹⁵⁹ smatraju obaveznim davanje zekata na med.

Napomene

- Imam Ahmed smatra da je obaveza davati zekat na med, iako je hadis u vezi s tim ocijenio slabim. Imam Ahmed se u ovom slučaju nije pozvao na hadis, već na praksu Omera b. Hattaba.¹⁶⁰

- Hadisi koji govore o zekatu na med, definitivno su slabi, osim hadisa koji prenosi Abdullah b. Amr, a u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo desetinu na med, koji ima najveće predispozicije za prolaznu ocjenu. Imam Ibn Abdullberr¹⁶¹ ovo je predanje ocijenio dobrim, a šejh El-Albani¹⁶² vjerodostojnim. Stoga,

¹⁴⁸ Vidjeti: *Mealimus-sunen*, 2/37.

¹⁴⁹ Vidjeti: *El-Istizkar*, 3/550.

¹⁵⁰ Vidjeti: *Ez-Zehira*, 2/443.

¹⁵¹ Vidjeti: *El-Medžmua*, 5/415.

¹⁵² Vidjeti: *El-Muhalla*, 5/209.

¹⁵³ Vidjeti: *Fetaval-ledžnetid-daima*, 9/226.

¹⁵⁴ Vidjeti: Ibn Usejmin, *Medžmuu fetava*, 18/87.

¹⁵⁵ Vidjeti: *El-Mebcut*, 3/15; *Bezlul-medžhud*, 8/110.

¹⁵⁶ Vidjeti: *El-Istizkar*, 3/550; Ibn Tejmijja, *Medžmuu fetava*, 25/20.

¹⁵⁷ Vidjeti: *El-Istizkar*, 3/550.

¹⁵⁸ Vidjeti: *Džamiut-Tirmizi*, 3/17; *Bezlul-medžhud*, 8/110.

¹⁵⁹ Vidjeti: *El-Mugni*, 2/305; *El-Insaf*, 3/116.

¹⁶⁰ Vidjeti: *El-Mugni*, 2/305.

¹⁶¹ Vidjeti: *El-Istizkar*, 3/550.

¹⁶² Vidjeti: *Irvaul-galil*, 3/284.

ako bi šerijatski obaveznik iz predostrožnosti dao zekat na med, to bi bilo bolje.

- Zekat na med obaveza je dati ako je med namijenjen za prodaju jer tada ima status trgovačke robe.¹⁶³ A Allah najbolje zna!

¹⁶³ Vidjeti: *Fetaval-ledžnetid-daima*, 9/226.